

การพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วย
โรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี

จิตติมา พรพิศ

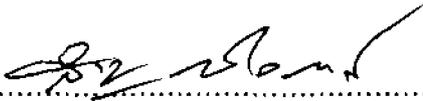
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549

การพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วย
โรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี

จิตติมา พรพิศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

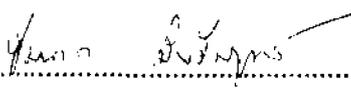
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาความสามารถของผู้ดูแล
ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลสิงห์บุรี เสนอโดย นางสาวจิตติมา พรพิศ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การพยาบาล

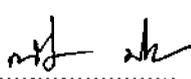

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอภาส)
วันที่ 26 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เหมือนนิล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เต๊ะขันหมาก)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(แพทย์หญิงณัฐภร ประกอบ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลสิงห์บุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะชั้นหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์
ชื่อนักศึกษา	จิตติมา พรพิศ
สาขา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา เริ่มตั้งแต่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา 2) การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา การกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา 3) การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โดยใช้แนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ได้แก่ การดูแลด้านอาหารและน้ำ ด้านการได้รับออกซิเจน ด้านการขยับถ่าย ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการฟื้นฟูสภาพ ด้านการนอนหลับพักผ่อน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการจัดการเรื่องยาและการรักษา เป็นกรอบการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรีมีความต้องการการพัฒนาความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาหารและน้ำ ด้านการได้รับออกซิเจน ด้านการขยับถ่าย ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ด้านการนอนหลับพักผ่อน และด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการฟื้นฟูสภาพ ปัญหาสำคัญคือ ผู้ดูแลขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองให้ถูกต้อง

2. ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความสามารถในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โดยใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยแต่ละคน ได้แก่ 1) ระบบพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ และ 2) การติดตามเยี่ยมบ้าน โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาคือ ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และได้คะแนนเต็มจากการประเมินความสามารถในการดูแลผู้ป่วย

3. ผลจากการพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองคือ ผู้ดูแลได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาตามความต้องการของตนเองครบทุกคน จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และได้รับคะแนนเต็มจากการประเมินความสามารถในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในทุกด้านครบทุกคน

นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากทุกฝ่ายในครั้งนี้ ยังก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรีทุกฝ่ายด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

Thesis Title The Development of Care Givers' Capability Caring for Sing Buri
Hospital Stroke Patients

Thesis Advisors Asst. Prof. Dr. Kasak Taekhanmak
 Asst. Prof. Dr. Chommanad Mansamrid

Name Jittima Pornpit

Concentration Development Strategy

Academic Year 2006

ABSTRACT

This research and development aims to develop the care givers' capacity caring for Sing Buri Hospital stroke patients by using participatory action research emphasizing major participation from all insiders in every step of the program which started with 1) current problems and needs for development, 2) determine guidelines and methods for development including key performance indicators for success in development, 3) activity practice to develop the care givers' capability caring for stroke patients by using the guidelines in caring as follows: food and beverage, oxygen intake, excreting, personal hygiene, complicity prevention, and rehabilitation, sleeping for a rest, communication, medicinal preparation and treatment as a research concept.

The findings indicated that:

1. the care givers caring for Sing Buri Hospital stroke patients needs 6 aspects of capability development: food and beverage, oxygen intake, excreting, personal hygiene, sleeping for a rest, complicity prevention and rehabilitation. The major problem was the care givers lack appropriate knowledge, understanding, and skills in caring for stroke patients.

2. the strategy used for developments was the strategy to promote capability in caring for the stroke patients by applying various appropriate methods to lifestyle of the care givers caring for the stroke patients, namely 1) a nursing system: support and providing knowledge, and 2) home visit. The key performance indicators for success are all stroke patients care givers have participated development activities till they know, understand and get the highest possible score from the capability evaluation in caring for the stroke patients.

3. the results of this program are as follows: all care givers participated the development activities as they needed till they know, understand, and get the highest possible score from the capability evaluation in caring for the stroke patients.

Moreover, this participatory developmental process from all insiders triggers participatory learning process between the care givers caring for the stroke patients and others involved and the care gives' capability caring for the Sing Buri Hospital stroke patients.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เตชะขันธ์หมาก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เหมือนนิล ประธานกรรมการสอบ และแพทย์หญิงณัฐกร ประกอบ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาและชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ผู้ดูแลผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล สิริบุรีที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีทุกคนที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและเป็นกำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ สำหรับกำลังใจที่อยู่เบื้องหลังอันสำคัญยิ่งจากคุณแม่จิราภรณ์ คุณพ่อฉลอง พรพิศ ที่ให้ความห่วงใย ได้เสียสละและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา รวมทั้งร้อย ตำรวจโทนพดล ธรรมนิยม ที่ได้ช่วยเหลือและเป็นแรงผลักดันสำคัญ จนทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

จิตติมา พรพิศ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
บริบทโรงพยาบาลสิงห์บุรี.....	9
ความรู้เกี่ยวกับโรคหลอดเลือดสมอง.....	11
การพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง.....	27
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	40
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือด สมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี.....	47
คำถามการวิจัย.....	47
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	47
วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ความสามารถของผู้ดูแล ปัญหา และความต้องการการพัฒนา ความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี.....	53
บทที่ 4 แนวทาง วิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถ ของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลสิงห์บุรี.....	70
คำถามการวิจัย.....	70
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	70
วิธีดำเนินการวิจัย.....	70

	หน้า
บทที่ 4 (ต่อ)	
แนวทาง วิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถ ของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี.....	73
บทที่ 5 การพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาล สิงห์บุรี.....	86
คำถามการวิจัย.....	86
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	86
วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	86
การพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาล สิงห์บุรี.....	88
ผลการพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลสิงห์บุรี.....	92
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
สรุปการวิจัย.....	114
อภิปรายผลการวิจัย.....	118
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	121
บรรณานุกรม.....	123
ภาคผนวก.....	127
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	128
ภาคผนวก ข แผนการสอนผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง.....	145
ภาคผนวก ค คู่มือการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง.....	158
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	165

สารบัญญัตราง

		หน้า
ตาราง 1	สถิติจำนวนผู้ป่วยโรงพยาบาลสิงห์บุรีปี 2546 - 2548.....	10
ตาราง 2	เกณฑ์การแบ่งระดับความสามารถรายด้านของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง.....	49
ตาราง 3	ลักษณะผู้ดูแล จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=6).....	54
ตาราง 4	ระดับคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง.....	56
ตาราง 5	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านอาหารและน้ำ.....	58
ตาราง 6	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านการได้รับออกซิเจน.....	59
ตาราง 7	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านการขับถ่าย.....	60
ตาราง 8	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล.....	62
ตาราง 9	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการฟื้นฟูสภาพ.....	63
ตาราง 10	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านการนอนหลับพักผ่อน.....	64
ตาราง 11	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในการดูแลด้านการติดต่อสื่อสาร.....	64
ตาราง 12	จำนวนและร้อยละคะแนนความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองด้านการจัดการเรื่องยาและการรักษา.....	65
ตาราง 13	สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลสิงห์บุรี เป็นรายด้าน.....	66
ตาราง 14	สรุปปัญหาและความต้องการการพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง จำแนกเป็นรายบุคคล.....	68
ตาราง 15	สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยด้านอาหารและน้ำ.....	76

	หน้า	
ตาราง 16	สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยด้านการได้รับออกซิเจน.....	78
ตาราง 17	สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยด้านการขับถ่าย.....	80
ตาราง 18	สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล.....	81
ตาราง 19	สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการฟื้นฟูสภาพ	83
ตาราง 20	สรุปแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยด้านการนอนหลับพักผ่อน.....	85
ตาราง 21	การจัดกิจกรรมการพัฒนา และจำนวนผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลสิงห์บุรี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา.....	92
ตาราง 22	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถและจำนวนผู้ดูแลที่ทำถูกต้องครบถ้วนด้านอาหารและน้ำก่อนพัฒนาและหลังพัฒนา.....	94
ตาราง 23	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถและจำนวนผู้ดูแลที่ทำถูกต้องครบถ้วนด้านการได้รับออกซิเจนก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา.....	95
ตาราง 24	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถและจำนวนผู้ดูแลที่ทำถูกต้องครบถ้วนด้านการขับถ่ายก่อนพัฒนาและหลังพัฒนา.....	96
ตาราง 25	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถและจำนวนผู้ดูแลที่ทำถูกต้องครบถ้วนด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลก่อนพัฒนาและหลังพัฒนา.....	97
ตาราง 26	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถและจำนวนผู้ดูแลที่ทำถูกต้องครบถ้วนด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการฟื้นฟูสภาพก่อนพัฒนาและหลังพัฒนา.....	98
ตาราง 27	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถและจำนวนผู้ดูแลที่ทำถูกต้องครบถ้วนด้านการนอนหลับพักผ่อนก่อนพัฒนาและหลังพัฒนา.....	98
ตาราง 28	ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รายที่ 1.....	99
ตาราง 29	ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รายที่ 2.....	102

		หน้า
ตาราง 30	ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รายที่ 3.....	104
ตาราง 31	ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รายที่ 4.....	106
ตาราง 32	ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รายที่ 5.....	108
ตาราง 33	ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไขผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รายที่ 6.....	110

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา.....	6
ภาพ 2 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	42
ภาพ 3 ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและผู้ดูแล.....	57
ภาพ 4 การประชุมกลุ่มเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนา.....	75
ภาพ 5 การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการสอนแบบกลุ่ม.....	92

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี